

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 REYKJAVÍK

Garðabær, 26. apríl 2022
Málsnúmer: 202203-0059
SS

Efni: Umsögn um matsáætlun vegna framleiðslu Hábrúnar ehf. á 11.500 tonnum af regnbogasilungi í skjókvíum í Ísafjarðarfjúpi.

Vísað er til tölvubréfs frá Skipulagsstofnun dags. 28. mars 2022, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um matsáætlun vegna framleiðslu Hábrúnar ehf. á 11.500 tonnum af regnbogasilungi í skjókvíum í Ísafjarðardjúpi.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér matsáætlunina og vill koma eftirfarandi athugasemdum á framfæri:

Áform Hábrúnar ehf. bætast við núverandi rekstur eða áform annarra fiskeldisfyrirtækja um sjókvíaeldi í Ísafjarðardjúpi og þegar allt er tínt til er ásókn í fiskeldi á svæðinu afar mikil og um mjög mörg svæði að ræða eins og sýnt er á mynd 6 í matsáætluninni. Enda segir í matsáætlunni að „Hestfjörður og Hnífsdalur [séu] einu svæðin í Ísafjarðardjúpi sem eru „laus“ þ.e. þar sem ekki hefur verið tilkynnt um fyrirhugaða sjókvíar af öðrum fiskeldisfyrirtækjum.“ Mörg þessa áforma eru nú í umhverfismatsferli, sum hafa þegar fengið rekstrarleyfi og starfsleyfi.

Í undirbúningi er strandsvæðaskipulag fyrir Ísafjarðardjúp sem m.a. er ætlað að móta stefnu um hvernig fyrirkomulagi sjókvíaeldis er best fyrir komið og hvaða svæði séu best til þess fallin. Þar stendur m.a. til að taka tillit til náttúruverndargildis einstakra svæða í Djúpinu svo sem mikilvæg búsvæði dýra, landslagsheildir, o.fl. og að skilgreina svæði þar sem starfsemi eins og sjókvíaeldi sé metin óæskileg m.a. vegna náttúruverndarsjónarmiða. Þeirri vinnu er ekki lokið og því liggur ekki fyrir á þessu stigi heildstæð greining á hversu mikið umfang af sjókvíaeldi sé talið henta í Ísafjarðardjúpi þar sem tillit er tekið til áhrifa á náttúru svæðisins.

Þess ber að geta að skortur er á sumum lykilupplýsingum varðandi náttúrufar einstakra svæða í Ísafjarðardjúpi t.d. er þörf á að framkvæma flokkun og kortleggja útbreiðslu helstu vistgerða í hafi þ.m.t. grunnsævi en fjöruvistgerðir hafa verið flokkaðar og kortlagðar af Náttúrufræðistofnun. Þörf er á sambærilegri kortlagningu fyrir vistgerðir í hafi þar sem m.a. er tekið tillit til fjölbreytni og eiginleika lífverusamfélaga og lagt mat á verndargildi þeirra.

Að mati Náttúrufræðistofnunar væri skynsamlegast að ljúka við vinnu strandsvæðaskipulagsins áður en fleiri leyfi eru veitt fyrir sjókvíaeldi í Ísafjarðardjúpi enda mörgum spurningum ósvarað um heildstæð áhrif starfseminnar á svæðið, sérstaklega starfsemi af því umfangi sem áform allra fyrirtækja bera vitni um. Á meðan strandsvæðaskipulagið liggur ekki fyrir er mjög mikilvægt að í umhverfismati einstakra áforma sé horft til sammögnunaráhrifa við annað fiskeldi sem þegar er til staðar eða áform eru um og lagt mat á hvort eða hversu nálægt sé að þolmörkum sé náð og þá með tilliti til allra umhverfisþátta sem skipta máli í þessu samhengi.

Mat á burðarþoli Ísafjarðardjúps fyrir sjókvíaeldi liggur fyrir og er það 30.000 tonn af lífmassa eldisfisks. Miðað við áform á mynd 6 virðist sem burðarþoli sé þegar náð og gott betur en samanlögð áform fiskeldisfyrirtækja sem minnst er á í liðum 2.2.4 og 2.2.5 eru meiri en 30.000 tonn og þá eru áform Hábrúnar ehf. ekki talin með. Ef þessar upplýsingar eru réttar er ljóst að stefnt sé að því eldi töluvert umfram burðarþolið. Þetta þarf að útskýra mun betur og leiðrétta ef rangt er, en afar alvarlegt er ef veitt séu leyfi fyrir sjókvíaeldi umfram viðurkennt burðarþol. Þá þarf að skoða betur að hve miklu leyti burðarþolsmatið gerir ráð fyrir samþjöppun eldissvæða en áformuð eldissvæði eru ekki jafndreifð um Ísafjarðardjúp heldur t.d. í töluverðum þéttleika undir Snæfjallaströnd og í mynni Skutulsfjarðar svo dæmi séu tekin. Skoða þarf þol einstakra svæði m.t.t. mengunar og þess lífríkis sem þar er. Þetta þarf að ávarpa í umhverfismatsskýrslunni.

Náttúrufræðistofnun hefur tilnefnt alstórt svæði í innanverðu Ísafjarðardjúpi fyrir B-hluta náttúruminjaskrár þar sem stofnunin telur mikilvægt að búsvæði landsels séu vernduð (<https://www.ni.is/greinar/isafjardardjup>). Á vefsíðu Náttúrufræðistofnunar sem sýnir mikilvæg selasvæði þ.m.t. látur (<https://selalatur.ni.is/>), má sjá nánar þau mikilvægu selasvæði í Ísafjarðardjúpi sem liggja að baki tilnefningunni fyrir B-hlutann, en þau eru allmörg. Þar á meðal er svæði er kallast Hvítanes-Ögurnes sem nær yfir mynni Hest- og Skötufjarðar og austur fyrir Breiðfirðinganes. Þetta svæði skarast á við áformað eldissvæði Hábrúnar ehf. í mynni Hestfjarðar sem þar að auki er mjög nálægt Hvítanesi sem er mikilvægur hvíldarstaður fyrir landseli og þeir eru þar alla jafna í miklum þéttleika. Að mati Náttúrufræðistofnunar fer eldi í sjókvíum ekki vel við verndun búsvæða landsels þar sem truflun getur verið af starfseminni fyrir selina þar sem þeir eru við hvíld og fæðuöflun. Landselur er á válista Náttúrufræðistofnunar og þar metinn í hættu vegna fækkunar í stofninum. Afar brýnt er því að tryggja verndun hans á lykilsvæðum.

Í Ísafjarðardjúpi eru sömuleiðis mikilvæg fuglasvæði, einkum sjófuglabýggðir (<https://www.ni.is/dyr/fuglar/mikilvaeg-fuglasvaedi/sjofuglabbyggdir>) sem og varplönd æðarfugls. Þar má nefna Vigur og Æðey, en báðar eyjurnar hafa verið tilnefndar fyrir B-hluta náttúruminjaskrár vegna mikilvægis þeirra fyrir fuglategundir eins og lunda, teistu og æðarfugl, en þessar tegundir eru allar á válista Náttúrufræðistofnunar og metnar í hættu, mikilli hættu eða bráðri hættu. Þó áform Hábrúnar um sjókvíaeldi séu ekki í næsta nágrenni við eyjarnar eru t.d. sjókvíar í Hestfirði og Drangsvík ekki langt frá og huga þarf almennt að áhrifum uppbyggingar sjókvíaeldis í Ísafjarðardjúpi á fuglalíf svæðisins í heild.

Athuganir á botndýralífi munu byggjast á eldri rannsóknum sem eru á eldissvæðunum eða sambærilegum svæðum. Skoða ætti botndýralíf í Hnífsdalsvík þar sem það hefur ekki verið kannað áður. Þá er vert að benda á að styðjast ber við nýjustu heimildir varðandi gæðapætti og viðmiðunaraðstæður strandsjávarhlota svo sem *Sólveig Rósa Ólafsdóttir o.fl. 2019 – Gæðapættir og viðmiðunaraðstæður strandsjávarvatnshlot* – sjá <http://vatn.is/haf-og-vatn/stjorn-vatnamala/skyrslur/skyrslur/>.

Regnbogasilungur er innflutt, framandi tegund. Lítil hættu er á að tegundin tímgist hér á landi en fiskar sem líklegt er að hafi sloppið úr sjókvíum hafa fundist í ám og þá er alltaf möguleiki á að þeir séu í samkeppni um fæðu við villtar laxfiskategundir. Skortur er á heildstæðu mati um hvort ástæða sé til að hafa áhyggjur af áhrifum slíkra sleppifiska á búsvæði villtra laxfiska.

Stefnt er að meta ásýndaáhrif af sjókvíunum með sýnileikagreiningu. Hér er mikilvægt að taka tillit til sammögnunaráhrifa sérstaklega við önnur eldissvæði en miðað við áformin á mynd 6 stefnir í umfang og fjölda eldissvæða af þeim toga að ásýndaráhrif geta á tilteknum stöðum orðið umtalsverð.

Náttúrufræðistofnun áskilur sér rétt á frekari athugasemdum á síðari stigum.

Virðingarfyllt,

A handwritten signature in black ink, reading "Snorri Sigurðsson". The signature is written in a cursive, flowing style.

Snorri Sigurðsson
Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs